

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Kymenlaakson hyvinvointialueen pelastuslaitoksen lausunto pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta VN/18671/2022

Kymenlaakson hyvinvointialueen pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta.

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnos ottaa nykyistä paremmin huomioon käytettävissä olevaa tietoperustaa ja vähentää satunnaisvaikutuksia toimintavalmiuden suunnitteluperusteisiin. Ohjeluonnos ottaa huomioon myös onnettomuuksien ehkäisyyn vaikutuksia, sekä omatoimista varautumista.

Ohjeluonnoksen muutokset voivat aiheuttaa merkittäviä kustannusvaikutuksia hyvinvointialueilla, mutta muutosvaikutuksia ei ole arvioitu. Pelastustoimen rahoitus on kasvanut vastaamaan paremmin tarvetta, mutta rahoituksen jakautuminen perustuu tällä hetkellä pääosin asukasmäärään (65 %), pieneltä osin asukastiheyteen (5 %) ja alueen riskitekijät muodostavat siitä vain 30 % osuuden. Lainsäädäntö edellyttää pelastuspalvelujen vastaavan alueen riskeihin, nykyinen rahoitusmalli ei tule korvaamaan tarvittavia muutoksia palvelujen tasoon. Ohjeen mahdollisesti aiheuttamat kustannuslisäykset tulisi huomioida kattavasti valtion rahoituksessa.

Toimintavalmiuden suunnitteluperusteiden muutokset muuttavat mahdollisesti pelastustoiminnan kuluja merkittävästi ja sen vuoksi ne tulee antaa lakina tai asetuksena, jolloin rahoitustarve tulisi arvioiduksi ja huomioiduksi samassa yhteydessä.

3.2.1 Pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelma

Luonnoksessa on mainittu, että pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelman julkisuuden arvio pelastuslaitos. Toimintavalmiussuunnitelman sisältö vaikuttaisi olevan pääosin salassa pidettävää, joten suunnitelma voitaisiin ohjeistaa yhtenäisesti salassa pidettäväksi.

Toimintavalmiussuunnitelman yhteensovittaminen on kirjattu tehtäväksi yhteistyöalueen pelastuslaitosten kesken. Yhteensovittaminen tulee kuitenkin tehdä ja huomioida kaikkien naapuripelastuslaitosten kesken, riippumatta yhteistyöalueen rajoista.

4 Pelastustoiminnan palvelutarpeen arviointi

Riskiluokkien määräytyminen ja tästä muodostuva palvelutarve perustuvat uuden ohjeen mukaan yhä enemmän onnettomuushistoriaan.

Riskiluokkien määrittämisperusteena käytettävä kohonneen pelastuspotentiaalnin onnettomuudet (KoPPO-rajaus) nähdään hyvänä. Tällä saadaan määriteltäviä alueet, joissa tapahtuu todellisia kiireellisiä pelastustehtäviä ja näin rajalliset resurssit saadaan kohdennettua mahdollisimman tarkoituksen mukaisesti. Ristiriita tässä määrittelyssä on siinä, että toteuman arviointi tehdään kaikkien kiireellisten pelastustehtävien osalta. Näkemyksemme mukaan määrittely ja toteuman arviointi tulisi perustua samoihin kriteereihin.

Riskiluokkien määrittelyssä yksittäisen riskiruudun luokka voi pudota alemmaksi viereisten ruutujen vaikutuksesta. Tämä on hyvä uudistus. Laajempien kokonaisuuksien tarkastelu resurssitarpeen määrittelyssä on perusteltua ja järkevää sekä toiminnallisesti että taloudellisesti.

Riskiluokkien määrittelyn lisäksi palvelutarpeen arvioinnissa täytyy jatkossa ottaa huomioon suorituskykykohtainen arviointi. Tämä saattaa johtaa hyvin vaihtelevaan lopputulokseen pelastuslaitosten välillä. Lisäksi yksittäisten kohteiden vaikutus saattaa johtaa suorituskykyvaatimuksen kautta merkittävään

palvelutarpeen lisäykseen ilman, että tämä tulee huomioiduksi rahoituksessa. Rahoitus ei tunnista hajallaan olevien ruutujen vaikutusta palvelun tuottamiskustannukseen ja näin yksittäinen uusi ruutu voisi nostaa kustannuksia kohtuuttomasti vaikuttamatta merkittävästi rahoitukseen.

6 Muodostelmien hälyttäminen ja valmiustasot

Uudessa toimintavalmiussuunnitelmassa on havaittavissa päällekkäisyyksiä nykyisen palvelutasopäätöksen ja riskianalyysin laadinnan kanssa. Toisaalta päällekkäisyyttä on myös pelastuslaitosten valmiussuunnitelmien kanssa. Tämä lisää hallinnollista päällekkäistä työtä, vaikka tarkoitus olisi keventää ja selkeyttää asioita. Mikäli toimintavalmiussuunnitelman laatimisvelvoite pysyy luonnoksen esittämässä laajuudessa, tulee vastaavasti palvelutasopäätösprosessia keventää tältä osin.

Ohjelunonnoksessa on kirjattu, että toimintavalmiuden suunnittelu tehdään 100 % tavoittavuuden mukaisesti. Toteumaa arvioidaan 50 % ruuduittain ja toteuman seurannassa minimivaatimus on tavoittaa 80 % tehtävistä vaatimusajassa. Tässä on ristiriita ja 100 %:n suunnittelu johtaa merkittäviin kustannuslisäyksiin. Tarkasteleeko laillisuusvalvoja ainoastaan toteumia vai ottaako kantaa suunnitteluun? Esitetty 100 % suunnitteluvaatimus on mahdoton toteuttaa lyhyellä aikavälillä ja vaatisi merkittävää resurssien lisäämistä.

7 Toimintavalmiuden arviointi ja kehittäminen

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen toteumaa tarkastelujaksoissa pidetään hyvänä. Tällä saadaan parempi käsitys ruutujen kehityssuunnasta ja nähdään toimenpiteiden vaikutukset nopeammin. Hyvää on myös se, että vuositarkastelussa otetaan huomioon ruudut, joissa on vähintään viisi tehtävää eikä satunnaisvaikutus pääse sen ansoista kasvamaan kohtuuttoman suureksi.

Luonnoksessa toimintavalmiustason toteutuminen pelastusjoukkueen osalta edellyttää, että myös pelastusjoukkueen johtaja on paikalla määrättyssä ajassa. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista eikä tue johtamisjärjestelmän kehittämistä.

Kouvolassa 10.10.2024

Juhani Carlson, pelastusjohtaja

Kymenlaakson hyvinvointialueen pelastuslaitos